

1 או דלמא מכולהו - מי אמרין רבין דמקדע דדמי להאי דהר ביה - גם לאינך דחשיב בהדי
2 מקדע דהר ביה, או דלמא מהאי לחודיה.

3 **זכורך** להוציא טומטום ואנדרוניטוס - בירושלמי בעי: מה אמר רבי יהודה באנדרוניטוס,
4 דשמעינן ליה דמתיר דמחללין עליו שבת? נשמענא מן הדא, רבי יוחנן בן דבאי

5 בשם רבי יהודה אומר: אף הסומא, ולית בר נש
6 אמר אף אלא דהוה מודה על קדמייתא כו'. ומוקי

7 טעמא דהתם גבי שבת דרש "זכר", מה תלמוד
8 לומר "ערל" - אפילו מקצת ערל, והבא "כל

9 זכורך" - פרט לשומטום ואנדרוניטוס.
10 **אלא** טומטום ספיאק הוא - ואף על גב

11 דאנדרוניטוס נמי ספיאק הוא - ואפילו הכי
12 מחייבין משעם "מקצת זכורך" כדאמר התלמוד.

13 אלא טומטום, הואיל ונשים פטורות, הואי אימא
14 אשה הוה - ממילא הוה פטירין ליה, כי היכי דלא

15 ליתיי חולין לעודה, ואם תמור: בנדה פרק
16 "המפלת" (כתב) מפיקין "מזכר ונע" נקבה

17 תשלוחו" (בבבא ב) וזכר ודאי, נקבה ודאית, ולא
18 טומטום ואנדרוניטוס, ולא פריך מידי! אומר הרב

19 רבינו יצחק, דהתם איכא תרי קראי, ומפיק ליה
20 מייחורא דקרא, אבל הבא ליכא אלא חד קרא,

21 הלכך יש לאוקומא באנדרוניטוס, משעם דקאמר,
22 ולחכי פריך ליה בבכורות בפרק "על אלו מומין"

23 (מאב) בגמרא דרבי ישמעאל אק לך מום גדול
24 מזה, אנדרוניטוס - ספיאק הוא, איצטרך קרא

25 למעוטי ספיאק; וכן בפרק "דס שחיטה" (בריות
26 כא,א) גבי כו', ובריש פרק בתרא דיומא (עד,א) -

27 דבכל הני ליכא רק מחדא קרא, ובהכי יתכן הדיא
28 דשילחי "הערל" (יבמות פא,א) קאמר רבי שמעון:

29 אנדרוניטוס זכר מאביל בתרומה, ואלו בפרק "על
30 אלו מומין" (בכורות מב,א) אמר רבי שמעון

31 "יהודה בשם רבי שמעון: הרי הוא אומר "הזכר" -
32 להוציא טומטום ואנדרוניטוס, אלא ודאי התם

33 קרא יתיירא "זכור", ובפרק קמא דבבא מציענא
34 (ו,א), "העשירי" דאי אמר רחמנא, ולא ספק, ולא

35 פריך: איצטרך קרא למעוטי ספק, דבולא קרא
36 יתיירא לחכי, ובשילחי פרק קמא דחולין (בבב),

37 גבי תחילה הציגוהו שבוה ושבחה שפטלו, ולא
38 ליה: איצטרך קרא למעוטי ספיאק מתוריס ובני

39 יונה; ממה נפשך, או קטן או גדול הוי וכשר לחדא
40 מנייהו, וקמי שמאי גליא היא, ולא למעוטי רק

41 אחד, וליתכשר גבי איך, בשם רבי יצחק בן ברוך
42 נחו עדן, ויש להקשות: ליתיי על תנאי, ואם הוא

43 אשה - ליהוי נרבה, ואפילו למאן דאמר נדרים
44 לחדא, ליהוי אקן קריבין ביום טוב - ליקרבו למחר,

45 דשפיר עדיף אפילו למאן דאמר תשלומין
46 דראשון, כדפרישתי לעיל (ב,א), ויש לומר:

47 דמבטל ליה סממיה, ואף על גב דסממיה לא
48 מיבעבא, כדאיתא ביומא (הא,א) - מכל מקום

49 לבתחילה אין לנו לתקן כרבין לבטלו ממסיכה,
50 דהכי קאמר התלמוד פרק "האשה" פסחים (פסא, ג) ה' שנתערבו פסדיהו ונמצא יבלת באחד מהן, ולא דמי לערל וטמא מלחין קרבנותיהו, וגם לקמן ממעטין ליה, משום דכל שישנו

51 בביאה ישנו בהבאה ולא משום סממיה - דהתם גברא בר חיובא, ואריא הוא דרבינא עליה שאינו יכול לסמוך. אבל האי - לאו בר חיובא הוי, דאימא איתתא הוה. אבל הא קשה לך: דהיפשוט
52 מהבא דסממיה בכל כחו בעינן, דאי באקפויי ידיו - ליתיי וליתני, ולסמוך. דהכי פריך לקמן פרק שני (טו,ב) ואיכא למימר: דבכל ענין ממעט ליה קרא.

53 **לא** נצרכה אלא לחצו עבר חצוין בן חורין - ולא תימא דקאי עליה גיורה שוה ד"לה" "לה" מאשה. וקשה: דעליה כתיב "או חופשה לא ניתן לה" ומוקי לה רבי עקיבא ב"השולח" (גיטין
54 מא,ג) ובבריות (יא,א) בחציה שפחה חציה בת חורין; ויש לומר: מכל מקום אצד עבודת כתיב כדמוכח קרא "או חופשה לא ניתן לה". אך קשה: הבא משמעו בחצו עבר לפי משנה

55 אחרונה חייב דלפי משנה ראשונה קיימא הבא כדאיתא לעיל ריש מבילתין, ואלו בגיטין ריש "השולח" (בבב) מיבעי ליה מי שחצו עבר אם יש לו קס או לא, "שלשים שקלים יתן לארניו"
56 אמר רחמנא הואי אדון הוא, ולפי משנה אחרונה קאי, דקאמר התם: מאי לאו לפי משנה אחרונה, ואילו הבא פשיטא לן דאין לו אלא אדון אחד, ויש לדחות: דעד כאן לא מחייבי ליה הבא

57 אלא משום דעומד לכוח את רבו כמאן דשיחרר דמי, אבל התם כיון דמיתא אנליא מילתא דלא הוה עומד לשחררו, והתם בכריתות (יא,א) מתרץ הרב רבינו יצחק בענין אחר.

כי

1 כמו שננה שור המור וגמל - דבבא קמא (לו,א), דנעשה מועד לכל, ולא אמרין עד שיהא
2 מועד בשלשה בכל מין ומין, והואיל הוועד שלשה נגידותיו בשלשה מינין - אין זה

3 מקפיד על מין אחר. אף כאן, לא באו שלשה דברים לידו בבת אחת, אלא כולן משום
4 שטות. **אי שמינא ליה** - דא דתניא, דמשמע דבבר אחד מחויקין אותו בשוטה - הוה

5 הדר ביה. **זכור** - אם נאמר "זכור", אין לך
6 להוציא אלא את הנשים. עכשיו שנאמר

7 "זכורך" - בא להוציא אף טומטום ואנדרוניטוס
8 עם הנשים. נשים פטורות - בפרק קמא דקדושין

9 (לד,ב) ילפינן לה. מהקלה - והווי נמי מצות
10 עשה שהזמן גרמא, ונשים חייבות. **אתא קרא**

11 למעוטי ספיאק - בתמיה: למה לי קרא, מדיכא
12 תיתי לן לחיוביה; כשביצו מכתוין - אלא

13 שהגיד טמון, דהא ודאי זכר הוא, הלכך
14 איצטרך קרא למעוטי. המקמין - מפרש

15 במסכת תרומות (עז,א): המקמין בידו צואת
16 כלבים, ואומר אני: כי לתקן בזה עורות, שקרין

17 *קרדורין, שמעבדין אותן בצואת כלבים.
18 והמצרף נחשת - שמצרפו במקום שחופרין אותו

19 מן הקרקע, כדמפרש במסכת תרומות (שם), וכל
20 אלו ריחן רע, ואין יבולין לעלות עם חביריהם.

21 כדאמרין - "זכור" - להוציא את הנשים. לה לה
22 מאשה - כתיב הבא "וכתב לה" (דברים כד),

23 וכתוב התם "או חפשה לא נתן לה" (ויקרא טו),
24 לא נצריכה כו' - מיהו, למשנה אחרונה, והאיל

25 ובידינו לכוח את רבו - חייב, דאין לו אלא אדון
26 אחד. דבר אחר כו' - פרט לבעלי קבין

27 מ"פעמים" נפקא, כדאמרין לעיל. הלכך:
28 "רגלים" למעוטי מי שצריך משענת אחרת לבד

29 מרגליה.

30 **מפנין** **שומה וקמן! אמר אפיי: לא קשאי; פאן** - פקטן שהגיע לחינוך, פאן - פקטן שלא הגיע
31 לחינוך. **קטן שהגיע לחינוך דרנן היא! אין הכי נמי, וקרא אסמכתא בעלמא. ואלא קרא**

32 **למאי אתא? לכדאחרים, דתנן, אחרים אומרים: הקמקמין, והמצרף נחשת, והבדוקי - פטורין**

33 **מן הראייה, משום שגאמר: "כל זכורך" מי שייכול לעלות עם כל זכורך, יצאו אלו שאינן**

34 **ראויין לעלות עם כל זכורך. נשים ועבדים שאינן מושהררין וכו'". בשלמא נשים - כדאמרן,**

35 **אלא עבדים מנלן? אמר רב הונא, אמר קרא: "אל פני האדון ה'" - מי שאין לו אלא**

36 **אדון אחד יצא זה שיש לו אדון אחר. הא למה לי קרא? מברי, כל מצוה שהאשה**

37 **חייבת בה - עבד חייב בה, כל מצוה שאין האשה חייבת בה - אין העבד חייב בה,**

38 **דגמר 'לה' 'לה' מאשה! אמר רבינא: לא נצרכה אלא למי שחצו עבד וחצוין בן חורין.**

39 **דקא נמי, דקתני: נשים ועבדים שאינן מושהררין, מאי שאינן מושהררין? אילמא שאינן**

40 **מושהררין כלל - ליתני עבדים סתמא! אלא לאו: שאינן מושהררין לגמרי, ומאי נינהו -**

41 **מי שחצו עבד וחצוין בן חורין, שמע מיהג. 'והחיוגר והפוקא וחולה והקן'. תנו רבנן:**

42 **'רגלים' - פרט לבעלי קבין, דבר אחר: 'רגלים' - פרט לחיגר, ולחולה, ולסומא, ולקן,**

43 **ולשאניו יכול לעלות ברגליו. ושאינו יכול לעלות ברגליו לאתניו מאי? אמר רבא: לאתניו**

44 **מפנין**